

3064

GEMEENTE HELMOND
KADERNOTA
GROENBEHEER
DEELNOTA 2

**Kadernota Groenbeheer
Deelnota 2
Gemeente Helmond**

Projectnr. : 1911-77295
Revisie : 1
Datum : 14 november 1996

Opdrachtgever

Gemeente Helmond
Afdeling Groenvoorziening, Dienst Stadsbeheer

1. The first part of the document
describes the general situation
of the country.

2. The second part
describes the
situation in the
city.

3. The third part
describes the
situation in the
country.

4. The fourth part
describes the
situation in the
city.

Inhoudsopgave

	Blz.
SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	7
1.1 Plaatsbepaling	7
1.2 Gebruiksfunctie	9
1.3 Opzet	10
2. BASISELEMENTEN	11
2.1 Groenareaal	11
2.2 Bedrijfsvoering	15
2.3 Kosten	16
3. RESULTATEN	18
3.1 Realisatie produkten	18
3.2 Aanwending keuzeruimte	21
3.3 Prioriteitsstelling	23
4. EINDBALANS	24
4.1 Analyse	24
4.2 Conclusies	26
4.3 Aanbevelingen	27
BIJLAGEN	
1 Publieke participatie	28
2 Communicatie	29
3 Budget beheerconcept '97 gespecificeerd	30

1950-1951

1950-1951
1950-1951
1950-1951
1950-1951

1950-1951
1950-1951
1950-1951
1950-1951

1950-1951
1950-1951
1950-1951
1950-1951

1950-1951
1950-1951
1950-1951
1950-1951

1950-1951
1950-1951
1950-1951
1950-1951

Samenvatting

De 'Kadernota Groenbeheer deelnota 2' is een uitwerking van de 'Kadernota Groenbeheer deelnota 1', die in 1993 is opgesteld. Deelnota 1 omvat de beleidsvisie voor inrichting, beheer en onderhoud van het stedelijk groen¹ in Helmond. In deelnota 2 is het voorgestelde beleid vertaald in concrete maatregelen. Het centrale thema in deze nota is de keuze ten aanzien van het te voeren beheerconcept afgewogen tegen de consequenties: effect en kosten.

Deelnota 2 is een bestuurlijke handleiding bij te nemen beslissing omtrent de richting van het Helmondse stedelijke groenbeleid en het beheerconcept voor 1997 en verder.

De belangrijkste aanleiding voor de nieuwe beleidsvisie in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 waren:

- ▶ de roep om (meer) milieuvriendelijk groenbeheer en meer aandacht voor natuur en landschap;
- ▶ het probleem om steeds méér te moeten doen - met steeds minder financiële middelen.

Deze uitgangspunten zijn nog steeds actueel.

De produkten van de afdeling Groenvoorzieningen, dienst Stadsbeheer, zoals opgenomen in de produktbegroting 1996, zijn:

Produktcode	
580.10	Openbaar groen 405 ha
	- Overhead
	- Grasterreinen*
	- Bomen, monumentale bomen, standplaatsverbetering*
	- Houtige gewassen*
	- Struikrozen*
	- Hagen*
	- Kruidachtige gewassen*
	- Plateaux en paden*
	- Water*
	- Terreinmeubilair*
	- Diversen
	- Natuurterreinen en landschappelijke beplanting
	- Kanaalomleggingszone
	- Renovatie en reconstructie*
	- Onderhoud Nieuwe Aanleg
	- Onderhoud Brandevoort

¹ Onder 'stedelijk groen' wordt verstaan:

- gemeentelijk groen;
- groen van derden (particulieren) dat door de gemeente wordt onderhouden;
- gemeenschappelijk groen (van woningbouwverenigingen, dat toegankelijk is en ingericht als openbaar groen);
- groen rond sportterreinen (in het bestemmingsplan aangeduid als 'sport', doch toegankelijk en ingericht als openbaar groen).

Overig groen als bossen, volkstuinen, recreatiegebieden, begraafplaatsen en sportvelden vallen niet onder deze in de Kadernota gehanteerde definitie, en zijn derhalve niet opgenomen in onderstaande overzichten.

Produktcode		
580.15	Volksfeesten	
580.30	Gemeentebossen	644 ha
580.35	Volkstuinen	8 ha
580.40	Recreatiegebieden excl. Berkendonk	55 ha
710.90	Graven	< 1 ha
720.65	Hondenoverlast	
660.40	Speel- en jeugdaccommodaties	< 1 ha
570.20	Sportpark en -terrein	45 ha

Kadernota Groenbeheer deelnota 2 heeft betrekking op de produkten van 580.10 Openbaar groen, die met een * zijn aangeduid. De overige produkten worden in deelnota 2 buiten beschouwing gelaten.

Basis-elementen

Sinds het verschijnen van deelnota 1 zijn door de afdeling groenvoorziening van de gemeente omvangrijke werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van herijking van de groeninventaris, verwerking in een geautomatiseerd beheersysteem, indeling van het groenareaal naar beheerzones, voorbereiding van de uitbesteding van onderhoudswerken volgens een nieuwe besteksmethodiek en studies naar alternatieve milieuvriendelijke onderhoudsmethoden en verwerking van plantsoenafval. Deze gegevens vormen de basis voor deelnota 2.

De samenstelling van het stedelijk groen in Helmond is als volgt:

Onderhoudsgroep	Omvang	
Bomen	43.144 st	-
Houtachtige gewassen	98,3 ha	29%
Struikrozen	0,5 ha	<1%
Hagen	4,0 ha	1%
Kruidachtige gewassen	0,4 ha	<1%
Grasterreinen	201,6 ha	60%
Verhardingen	9,4 ha	3%
Water	8,9 ha	3%
Openbare speelgelegenheden	0,3 ha	<1%
Diversen	12,9 ha	4%
Totaal	336,4 ha	100%

Op basis van de uitgangspunten van deelnota 1, is het areaal stedelijk groen gedifferentieerd naar vier beheerzones. In deze zones wordt een gedifferentieerd onderhoudsniveau toegepast, variërend van zeer intensief tot extensief. De verdeling van het groen naar beheerzone is als volgt:

Beheerzone	oppervlakte	
1 Zeer intensief	5 ha.	1%
2 Intensief	108 ha.	32%
3 Matig intensief	159 ha.	47%
4 Extensief	64 ha.	19%
Totaal	336 ha.	100%

De onderhoudsbehoefte van het groen in een beheerzone moet overeenkomen met het onderhoudsniveau in desbetreffende beheerzone. De samenstelling van het groen per beheerzone is daarom geprojecteerd op de gewenste samenstelling, zoals die in deelnota 1 is aangegeven. In totaal is 8,7 hectare groen bestempeld als 'foutief gesitueerd'. Dat is 3% van het totale groenareaal.

In het algemeen heeft het 'foutief gesitueerd' groen' in de zones 1 en 2 onvoldoende 'sierwaarde' c.q. een te lage verzorgingsgraad en in de zones 3 en 4 onvoldoende 'natuurwaarde' c.q. een te hoge verzorgingsgraad.

Resultaten

De activiteiten om het groenbeleid te realiseren bestaan uit:

- ▶ onderhoud;
- ▶ omvormingen;
- ▶ renovaties en reconstructies.

Voor het voor 1997 vast te stellen beheerconcept zijn keuzes noodzakelijk. Daarbij moet rekening worden gehouden voor een minimum voor zowel onderhoud, omvorming als reconstructies/renovaties. Dit zijn de maatregelen die noodzakelijk zijn, om het groen duurzaam in stand te houden en functiebehoud te garanderen.

De keuzeruimte is als volgt:

- ▶ *Onderhoud* heeft de eerste prioriteit: instandhouding van het aanwezige groenareaal. Zonder een zekere mate van (basis)onderhoud kan groen niet in stand worden gehouden en treedt op korte of langere termijn functie- en waardeverlies op. In het groenbudget vormen de middelen voor onderhoud dan ook de hoofdmoot.

Voor het onderhoud zijn twee keuzemodellen opgesteld

- ▶ optimaal model;
- ▶ minimaal model.

Het optimale model houdt in: chemie-vrij beheer, een hogere verzorgingsgraad en daardoor hoge kosten. Het minimale model houdt in: gebruik van chemische middelen, een lagere verzorgingsgraad en daardoor lagere kosten.

- ▶ *Omvormingen* zijn nodig, wanneer het aanwezige groen niet beantwoordt aan de gestelde eisen ten aanzien van beeld, gebruik of onderhoudsintensiteit (afhankelijk van beheerzone).

Er zijn keuzes mogelijk ten aanzien van:

- ▶ het al dan niet uitvoeren van deze omvormingen;
- ▶ planning/fasering.

- ▶ *Reconstructies en renovaties* worden uitgevoerd wanneer de desbetreffende groenvoorziening vervangen moet worden. Daarbij zijn keuzes mogelijk ten aanzien van:

- ▶ de te verwachten/na te streven levensduur van het groen;

De keuzes moeten worden afgewogen tegen de effecten en de kosten. In onderstaande tabel is aangegeven of er bij de desbetreffende keuze sprake is van 'meerwaarde' ten opzichte van de huidige situatie. De effecten van onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties op de toetsingscriteria, zoals die in deelnota 1 zijn opgesteld, zijn als volgt:

Keuze-optie	Toetsingscriteria		
	milieuzorg/ ecologie	beeldkwaliteit/ functionaliteit	duurzaamheid
Onderhoud			
- Optimaal model	ja	ja	neutraal
- Minimaal model	nee	nee	neutraal
Omvormingen	neutraal	ja	ja
Reconstructies	neutraal	ja	ja

Ten aanzien van de doelstellingen moeten prioriteiten worden gesteld. Uit de keuzematrix blijken de volgende verbanden tussen doelstellingen en activiteiten:

- ▶ Indien *milieu/ecologie* prioriteit heeft, is *onderhoud* het belangrijkste;
- ▶ Indien *beeldkwaliteit/functionaliteit* prioriteit heeft, zijn *omvormingen* en *onderhoud* het belangrijkste;
- ▶ Indien *duurzaamheid* prioriteit heeft, zijn *renovaties/reconstructies* het belangrijkste.

Eindbalans

Op basis van de genoemde keuzemogelijkheden t.a.v. onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties zijn een aantal varianten opgesteld, doorgerekend en (in een scoretabel) naast elkaar gezet.

Hieruit kunnen de volgende *conclusies* worden getrokken:

- ▶ Realisatie van alle doelstellingen ten aanzien van onderhoud, omvormingen en renovaties/reconstructies, zoals die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 zijn bepaald, kunnen niet binnen het huidige budget worden gerealiseerd;
- ▶ Voor onderhoud conform het 'optimale model' is het huidige budget niet toereikend.
- ▶ Binnen het beschikbare budget is een variant mogelijk waarbij de doelstellingen voor onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties in gelijke mate gedeeltelijk worden gerealiseerd;
Bij de overige varianten binnen het huidige budget worden de doelstellingen ten aanzien van milieuzorg en ecologie niet gehaald.

Op grond van de analyse van de verschillende varianten, worden in de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 de *aanbeveling* gedaan:

- ▶ het onderhoud uit te voeren, conform:
  - het optimale model in de beheerzones 3 'matig extensief' en 4 'extensief';
  - het minimale model in de beheerzones 1 'zeer intensief' en 2 'intensief'.
- ▶ middelen te reserveren voor gedeeltelijke uitvoering van de omvormingen;
- ▶ middelen te reserveren in het jaarlijkse onderhoudsbudget ter grootte van ca. 3% ten behoeve van 'groot onderhoud groenvoorzieningen';
- ▶ de ingezette beleidslijnen zoals het 'bomenfonds' en 'particuliere participatie' voort te zetten en zonodig nader uit te werken.

Met deze variant worden de doelstellingen ten aanzien milieuzorg/ecologie, beeldkwaliteit/functionaliteit en duurzaamheid gedeeltelijk bereikt:

- ▶ ca. 66% van het groenareal wordt zonder chemische onkruidbestrijdingsmiddelen onderhouden;
- ▶ de meest urgente omvormingen worden uitgevoerd;
- ▶ voor renovaties/reconstructies worden middelen in het jaarlijkse onderhoudsbudget gereserveerd. In de praktijk zal (op langere termijn) blijken of deze reservering toereikend is om tijdig de nodige vervangingen uit te voeren.

Het voorgestelde beheerconcept wordt in grote mate bepaald door het beschikbare budget. Gesteld kan worden, dat de ruimte van het beschikbare budget in het voorgestelde beheerconcept voor 1997 optimaal wordt benut. Dat hiermee de gestelde doelstellingen niet volledig gerealiseerd kunnen worden, is een belangrijk signaal voor het beleid op middellange termijn.

De resultaten van de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 vormen daardoor het vertrekpunt voor verdere beleidsontwikkeling- en concretisering. Milieuzorg/ecologie, beeldkwaliteit/functionaliteit en duurzaamheid staan daarbij centraal.

1. Inleiding

Deze notitie 'Kadernota Groenbeheer deelnota 2' is een uitwerking van de in 1993 opgestelde beleidsvisie voor het stedelijk groen in de gemeente Helmond (Kadernota Groenbeheer deelnota 1). In dit rapport zal het financiële kader voor het groenbeheer voor de middellange termijn worden uitgewerkt en vertaald in concrete maatregelen ten behoeve van een adequate instandhouding middels een gedifferentieerd beheer van bomen, plantsoenen, parken en speelterreinen binnen de gemeente. De maatregelen hebben betrekking op beheer en onderhoud, omvormingen en reconstructies van groen.

'Kadernota Groenbeheer deelnota 2' vormt de basis voor de jaargroting, waarin middelen voor het jaarlijkse onderhoud, omvormingen en reconstructies worden gereserveerd.

In hoofdstuk 1 wordt aandacht besteed aan de relatie met de voorafgegane beleidsstukken. Met name de in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 geformuleerde beslispunten zijn hierbij van belang.

1.1. PLAATSBEPALING

• Relatie met Kadernota Groenbeheer deelnota 1

In de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 is op basis van de gepresenteerde beleidsvisie een aantal beslispunten geformuleerd, welke het uitgangspunt vormen voor de financiële vertaling en concretisering van het groenbeleid voor de middellange termijn. In het onderstaande zijn deze beslispunten kort samengevat.

Daarbij is de huidige status van de beslispunten aangegeven:

- (A) vigerend beleid;
- (B) beleidsvoorstel in kadernota 2;
- (C) nieuw beleid, nader uit te werken (niet in deze nota);

- Financiële grondslag

- ▶ het nieuwe beheerconcept dient in principe te worden gerealiseerd binnen de huidige financiële kaders. (A)
- ▶ de jaarlijkse toename van het onderhoudsbudget wordt gekoppeld aan de feitelijke toename van het groenareaal. (A)
- ▶ er wordt een specifiek budget '*groot onderhoud groenvoorzieningen*' gevormd ter grootte van 4% van het jaarlijkse onderhoudsbudget. (A/B)
- ▶ het huidige normbedrag wordt vervangen door een pakket van '*gedifferentieerde eenheidsprijzen*'. (B)
- ▶ de kosten voor het herstel van schade aan bomen wordt zodanig bepaald, dat een reële vergoeding wordt verkregen voor de ontstane waardevermindering. (B/C). De middelen hiervoor worden gestort in een hiervoor op te richten *bomenfonds*, waarmee toekomstige instandhoudings- en vervangingsinvesteringen t.b.v. bomen worden bekostigd.
- ▶ tussentijdse bezuinigingen moeten worden vermeden (A/B/C)

- Instrumentarium

- ▶ voor een goede informatievoorziening wordt gezorgd door goede basisinformatie en bijhouding daarvan in een geautomatiseerd groenbeheersysteem. (A)
- ▶ voor de afstemming tussen planvorming en -realisatie wordt een logistiek 'checklist' opgesteld die voor ontwerpers en beheerders als leidraad dient. (C)
- ▶ door rekening te houden met veranderende financiële en organisatorische omstandigheden wordt een meer flexibele bedrijfsvoering gevoerd (A/B).

- Beheertechnische vraagstukken

- ▶ het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt stapsgewijs teruggedrongen, met name in extensief te onderhouden segmenten van het groenareaal. (B/C)
- ▶ bij renovatie en reconstructie wordt voorrang gegeven aan herinrichtingen die noodzakelijk zijn voor een gedifferentieerd groenbeheer. Tweede prioriteit wordt toegekend aan reconstructie van groenvoorzieningen, die in functioneel opzicht niet meer voldoen. (B/C)
- ▶ duurzame instandhouding van het bomenbestand wordt bevorderd door prioriteitsstelling in het voor bomen beschikbare budget, met behulp van een classificatie en inventarisatie van het bomenbestand. (B/C)

- Communicatie

- ▶ ten behoeve de relatie met het publiek wordt een flexibel communicatieplan opgesteld (B/C)
- ▶ via het communicatieplan wordt aandacht besteed aan de mogelijkheid tot overdracht van het (netheids)onderhoud aan bewoners. (B/C)
- ▶ voor interne doelgroepen wordt een actieve communicatiestrategie ontwikkeld, met het accent op kennisoverdracht, motivatie en het p.r.-aspect. (B/C)

- Integraal gebiedsgericht beleid

- ▶ ten behoeve het versterken van de stedelijke basiskwaliteit wordt een separate nota 'Stedelijke Groenstructuur' uitgewerkt. (C)
- ▶ voor de handhaving van de ecologische waarden in het landelijke gebied wordt een 'Landschaps en Natuurbeleidsplan' opgesteld. (A)

● Relatie met beleidscyclus

Kadernota Groenbeheer deelnota 2 geeft de strategie voor het stedelijk groenbeleid voor de komende jaren weer. Doelstellingen zijn geformuleerd in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1.

De geformuleerde strategie wordt jaarlijks uitgewerkt in jaarplannen. Richtinggevend voor deze jaarplannen is de modelkeuze/prioriteitsstelling zoals aangegeven in deze kadernota. In de jaarlijkse begroting 'Openbaar groen' worden de middelen gereserveerd die voor de uitvoering van dit groenbeleid benodigd zijn.

Een aantal beslispunten in het bovenstaande overzicht, zoals die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 vermeld zijn, is reeds in het bestaande beleid opgenomen (A). In de voorliggende Kadernota Groenbeheer deelnota 2 wordt daarom volstaan met een korte toelichting op het huidige beleid:

- ▶ het in de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 uitgewerkte beheerconcept moet passen binnen de huidige begroting (budget-neutraal). Dit heeft wel tot gevolg, dat mogelijk keuzes gemaakt moeten worden. Kadernota Groenbeheer deelnota 2 geeft de keuzemogelijkheden aan;
- ▶ koppeling van budget aan areaal(toename) is voor de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 uitgangspunt. Indien het budget niet zou 'meegroeiën', moeten keuzes gemaakt worden ten koste van realisatie van bepaalde gestelde beleidsdoelstellingen;

- ▶ in de begroting 'Openbaar groen' zal door keuzes en prioriteitsstelling een budget 'groot onderhoud groenvoorzieningen' worden gereserveerd;
- ▶ tussentijds bezuinigingen gaan ten koste van gestelde beleidsdoelstellingen;
- ▶ het geautomatiseerde groenbeheersysteem is operationeel en actueel. De in Kadernota Groenbeheer deelnota 2 voorgestelde onderhoudsstrategie is met behulp van het groenbeheersysteem opgesteld en doorgerekend;
- ▶ handhaving en versterking van voorkomende ecologische waarden is een belangrijk uitgangspunt in de voorgestelde onderhoudsstrategie.

De beslispunten, die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 worden uitgewerkt (B), zijn in sterke mate bepalend voor de inhoud van dit rapport en het voorgestelde beleid:

- ▶ reservering van middelen voor 'groot onderhoud groenvoorzieningen';
- ▶ differentiatie in het onderhoud door middel van zonerings, uitgewerkt in maatregelen per zone met bijbehorende eenheidsprijzen;
- ▶ een meer flexibele bedrijfsvoering door o.a. de nieuwe contractvorm en daarbij vastgestelde wijze van verrekening voor uit te besteden onderhoudswerken (vanaf 1 januari 1997);
- ▶ terugdringen gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen in openbaar groen door middel van zonerings;
- ▶ reservering middelen en planvorming voor omvormingen ten behoeve van gedifferentieerd beheer.

De overige beslispunten (aangeduid met C) komen in de voorliggende Kadernota Groenbeheer deelnota 2 niet of slechts zijdelings aan de orde. Uitwerking zal in een ander kader plaats vinden of is reeds ter hand genomen:

- ▶ de Algemene Plaatselijke Verordening (A.P.V.) voorziet reeds in bepalingen met betrekking tot schade aan bomen. De basis voor 'verrekening' moet nog bestuurlijk worden vastgesteld. Voorgesteld zal worden, om hiervoor de landelijk geaccepteerde 'verbeterde methode Raad/Zorge' te hanteren. Voorts zal worden voorgesteld, om de ontvangen schadevergoedingen, onder aftrek van schadeherstel c.q. vervangingsinvesteringen onder te brengen in het 'bomenfonds';
- ▶ In een bijlage bij Kadernota Groenbeheer deelnota 2 wordt nader ingegaan op de communicatie-aspecten van het voorgestelde groenbeleid. Communicatie zal binnen het huidige beschikbare budget doelgericht worden ingezet teneinde financiële druk op het voorgestelde beheerconcept te voorkomen;
- ▶ Publieke participatie: aan omwonenden worden, overeenkomstig Kadernota Groenbeheer deelnota 1, mogelijkheden aangeboden voor 'adoptie' van groenvoorzieningen.

1.2. GEBRUIKSFUNCTIE

Doel van deze Kadernota Groenbeheer deelnota 2 is de beheervisie van deelnota 1 financieel inzichtelijk te maken, zodat besluitvorming omtrent de keuze van beheermaatregelen plaats kan vinden. Centrale plaats in deelnota 2 wordt ingenomen door een prioriteitsstelling in maatregelen op basis van de afweging tussen kosten en doelstellingen. Deelnota 2 kan worden gezien als een bestuurlijke handleiding bij de te nemen beslissingen omtrent de richting van het Helmondse stedelijke groenbeleid voor de middellange termijn.

De te maken keuzes hebben consequenties voor het beeld en de kosten van het openbare groen in Helmond. Het groenbeleid zal hierop jaarlijks worden geëvalueerd en zonodig worden bijgesteld.

1.3. OPZET

De inhoud van de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 is als volgt:

- ▶ In de **Inleiding** zijn de *beslispunten* van de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 vermeld, waarbij is aangegeven welke van deze beslispunten in Kadernota 2 nader zijn uitgewerkt;
- ▶ In **Basis-elementen** wordt een overzicht gegeven van de *huidige situatie* ten aanzien van het beheer en onderhoud van het stedelijke groen in Helmond. Daarbij komen achtereenvolgens aan de orde:
  - omvang en samenstelling van het groenareaal en de indeling van het groenareaal in beheerzones;
  - de kosten voor het groenbeheer (overeenkomstig de begroting '96; produktcode 580.10).
- ▶ Onder **Resultaten** wordt een overzicht gegeven van:
  - de uit te voeren activiteiten om het groenbeleid te realiseren (onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties);
  - de keuzes die ten aanzien van deze activiteiten gemaakt kunnen worden en de consequenties daarvan, afgezet tegen de doelstellingen en uitgangspunten van de Kadernota Groenbeheer deelnota 1;
  - de te stellen prioriteiten ten aanzien van de in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 geformuleerde doelstellingen;
- ▶ Onder **Eindbalans** zijn de keuzemogelijkheden ten aanzien van onderhoud, omvormingen en reconstructies uitgewerkt in een aantal varianten en afgezet tegen het beschikbare budget.
Met behulp van de tabel, waarin effecten en kosten van de verschillende varianten zijn weergegeven, kan een bestuurlijk besluit over het beheerconcept voor '97 worden genomen.

2. Basis-elementen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de omvang en samenstelling van het stedelijk groen² in de gemeente Helmond. Op basis van de uitgangspunten uit de 'Kadernota groenbeheer deelnota 1' is het groenareaal gedifferentieerd naar vier beheerzones.

Uitgaande van het gedifferentieerd groenbeheer is een beschrijving gegeven van de huidige en gewenste bedrijfsvoering, alsmede het financieel kader waarbinnen het beheer van het stedelijk groen gestalte zal krijgen.

2.1. GROENAREAAL

- **Herijking inventaris en automatiserings-traject**

Voortvloeiend uit de keuze voor een gedifferentieerd groenbeheer heeft de afgelopen twee jaar een herijking plaatsgevonden van de inventaris. Het bestaande groenareaal is verdeeld naar de onderscheiden beheerzones en verwerkt in een geautomatiseerd beheersysteem.

Het totale groenareaal is hiervoor geïnventariseerd, op beheerkaarten verwerkt en ingevoerd in het systeem. Voorts zijn er procedures ontwikkeld en voorbereidingen getroffen voor uitbesteding van onderhoudswerken volgens een nieuwe besteksmethodiek en zijn er studies verricht naar alternatieve milieuvriendelijke onderhoudsmethoden, verwerking plantsoenafval e.a.

Deze omvangrijke werkzaamheden zijn grotendeels uitgevoerd in eigen beheer met waar nodig en mogelijk externe ondersteuning.

Door een aantal factoren, waardoor andere prioriteiten ten aanzien van de reguliere werkzaamheden moesten worden gesteld, is het totale project vertraagd. Oorspronkelijk was gepland, de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 eind '94 af te ronden en per 1 januari '95 het onderhoud middels nieuwe onderhoudsbestekken en volgens de nieuwe onderhoudsmethodiek (gedifferentieerd beheer) uit te besteden. Deze periode is overbrugd door de lopende bestekken met tweemaal één jaar te verlengen, zodat het groenbeheer en -onderhoud sindsdien ongewijzigd is gebleven.

Met het operationele groenbeheersysteem, de nieuwe bestekken en voorliggende Kadernota Groenbeheer deelnota 2, beschikt de Afdeling Groenvoorziening van de dienst Stadsbeheer over goede hulpmiddelen waarmee de uitvoering van het gemeentelijke groenbeleid kan worden gestuurd en ondersteund.

---

² Onder 'stedelijk groen' wordt verstaan:

- gemeentelijk groen;
- groen van derden (particulieren) dat door de gemeente wordt onderhouden;
- gemeenschappelijk groen (van woningbouwverenigingen, dat toegankelijk is en ingericht als openbaar groen);
- groen rond sportterreinen (in het bestemmingsplan aangeduid als 'sport', doch toegankelijk en ingericht als openbaar groen).

Overig groen als bossen, volkstuinten, recreatiegebieden, begraafplaatsen en sportvelden vallen niet onder deze in de Kadernota gehanteerde definitie, en zijn derhalve niet opgenomen in onderstaande overzichten.

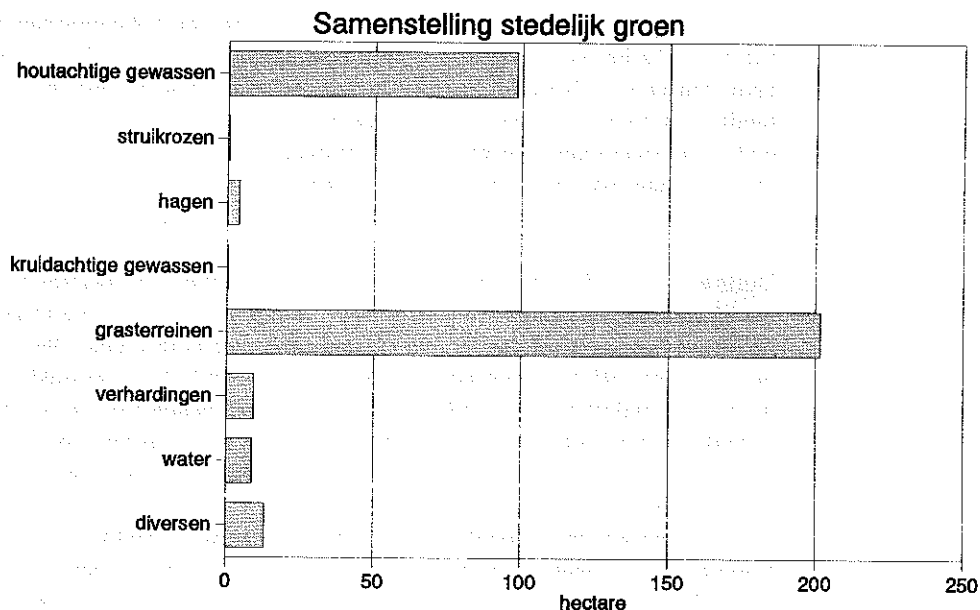
- **Samenstelling stedelijk groen**

Het stedelijk groen in de gemeente Helmond heeft een omvang van 336 hectare. Het grootste deel (91%) bestaat uit groen (houtachtige gewassen, struikrozen, hagen, kruidachtige gewassen en grasterreinen). Binnen het groenareaal wordt 3% ingenomen door verhardingen. Water vormt eveneens 3% van het totale groenareaal. Onder openbare speelgelegenheden zijn de oppervlaktes van zandbakken vermeld.

Samenstelling stedelijk groen

Onderhoudsgroep	Omvang	
Bomen	43.144 st	-
Houtachtige gewassen	98,3 ha	29%
Struikrozen	0,5 ha	<1%
Hagen	4,0 ha	1%
Kruidachtige gewassen	0,4 ha	<1%
Grasterreinen	201,6 ha	60%
Verhardingen	9,4 ha	3%
Water	8,9 ha	3%
Openbare speelgelegenheden	0,3 ha	<1%
Diversen	12,9 ha	4%
Totaal	336,4 ha	100%

In onderstaande figuur is de samenstelling van het stedelijk groen grafisch gepresenteerd:

- **Beheerzones**

Uitgangspunt van het groenbeheer in de gemeente Helmond is een gedifferentieerde aanpak. Het gedifferentieerd beheer onderscheidt zich van het traditionele beheer, doordat wordt uitgegaan van uiteenlopende vormen van specifiek beheer, afgestemd op de gewenste kwaliteit van een bepaald onderdeel van het stedelijk groen. Hierbij wordt gestreefd naar een intensiever beheer daar waar dat noodzakelijk is en een extensiever beheer daar waar intensief beheer niet noodzakelijk is.

Het onderscheid in beheerregimes vindt zijn weerklank in een differentiatie in de kenmerken van het stedelijk groen. Zo zal, in intensieve beheerzones, de structuur, samenstelling en inrichting van het groen kleinschaliger en complexer zijn.

De verdeling van het groen naar beheerzone is als volgt:

Omvang per beheerzone

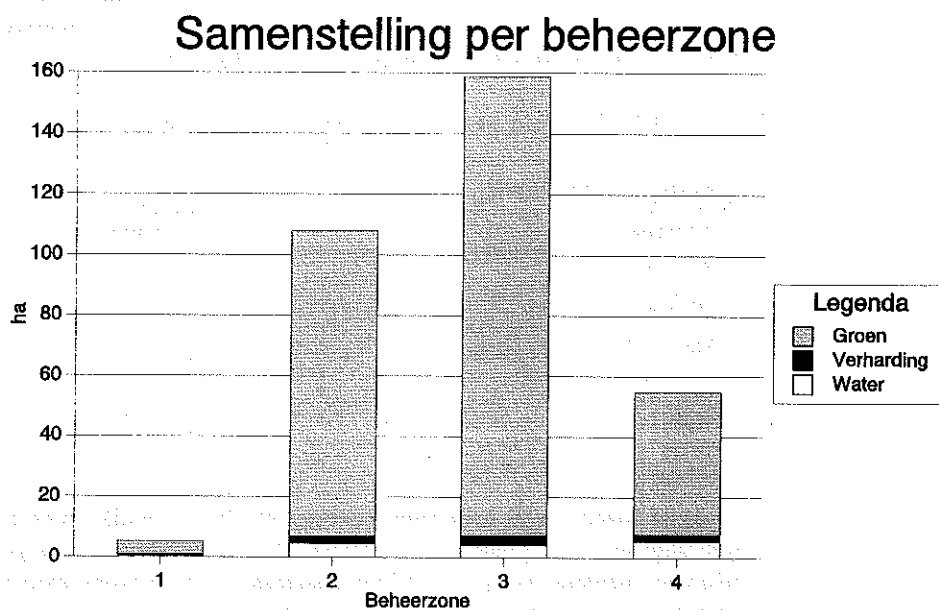
Beheerzone	oppervlakte	
1 Zeer intensief	5 ha.	1%
2 Intensief	108 ha.	32%
3 Matig intensief	159 ha.	47%
4 Extensief	64 ha.	19%
Totaal	336 ha.	100%

In onderstaande tabel is de samenstelling van het stedelijk groen per beheerzone weergegeven. Opvallend is de relatieve afname van houtachtige gewassen en de relatieve toename van grasterreinen naarmate de beheerzone extensiever is (en omgekeerd de relatieve toename van houtachtige gewassen en afname van grasterreinen naarmate de beheerzone intensiever is).

Samenstelling per beheerzone

Onderhoudsgroep		Beheerzone				Totaal					
		1 zeer inten- sief	2 intensief	3 matig exten- sief	4 extensief						
bomen	st	1.107	23.143	14.815	4.079	43.144					
houtachtige gewassen	ha	1,82	35%	36,63	34%	50,08	32%	9,80	15%	98,34	29%
struikrozen	ha	0,01	0%	0,50	0%	0,03	0%	-	-	0,55	0%
hagen	ha	0,18	3%	2,53	2%	1,15	1%	0,10	0%	3,96	1%
kruidachtige gewassen	ha	0,20	4%	0,10	0%	0,07	0%	0,01	0%	0,38	0%
grasterreinen	ha	1,95	38%	58,15	54%	93,02	59%	48,50	75%	201,62	60%
verhardingen	ha	0,30	6%	4,48	4%	4,11	3%	0,54	1%	9,43	3%
water	ha	0,67	13%	2,54	2%	3,30	2%	2,36	4%	8,88	3%
openbare speelgelegenheden	ha	-	-	0,23	0%	0,06	0%	-	-	0,29	0%
diversen	ha	0,02	0%	2,83	3%	6,83	4%	3,27	5%	12,94	4%
totaal	ha	5,16	100%	108,00	100%	158,67	100%	64,58	100%	336,40	100%

In onderstaande figuur is de samenstelling per beheerzone grafisch gepresenteerd:

In de Kadernota deelnota 1 is een 'afstemmingstabel' van onderhoudsgroepen (bomen, houtige gewassen, hagen, kruidachtige gewassen, grasterreinen, verharding, water, terreinmeubilair en diversen) en beheerzones (zeer intensief, intensief, matig extensief en extensief) vastgesteld. In deze tabel is aangegeven welke onderhoudsgroepen geschikt zijn voor welke beheerzones. De onderhoudsbehoefte van het groen in een beheerzone moet immers overeenkomen met het onderhoudsniveau in de desbetreffende zone. Zo zijn onderhoudsgroepen met een intensieve onderhoudsbehoefte niet gewenst in zones met een extensief beheerniveau en omgekeerd.

In onderstaande tabel is de 'afstemmingstabel' uit de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 geprojecteerd op de huidige samenstelling per beheerzone. Daaruit blijkt dat sommige onderhoudsgroepen in beheerzones zijn gesitueerd, waar zij vanuit gewenst beeld en onderhoudstechnisch oogpunt niet gewenst zijn. Dit groen wordt daarom als '*foutief gesitueerd*' bestempeld. Deze groenvoorzieningen passen in de meeste gevallen niet in het gewenste beeld voor dat gebied.

Het voorgestelde beleid is er dan ook op gericht om, met inachtneming van bepaalde randvoorwaarden en uitgangspunten, deze groenvoorzieningen om te vormen tot onderhoudsgroepen die wel overeenstemmen met het gewenste beeld en onderhoudsregime.

'foutief gesitueerd' groen per onderhoudsgroep per beheerzone

Onderhoudsgroep		1 zeer inten- sief	2 intensief	3 matig exten- sief	4 extensief						
houtachtige gewassen	m ²	7.149	39%	25.693	7%	7.127	1%	38	0%	40.007	4%
struikrozen	m ²					290	100%			290	5%
hagen	m ²							981	100%	981	2%
kruidachtige gewassen	m ²			20	2%	139	19%			159	4%
grasterreinen	m ²	40	0%	20.368	4%	23.786	3%			44.194	2%
verhardingen	m ²	1.398	47%					271	5%	1.669	2%
water	m ²										
terreinmeubilair	m ²										
openb. speelgelegen.	m ²										
diversen	m ²										
	m ²	8.587	17%	46.081	4%	31.342	2%	1.290	0%	87.300	3%

In totaal is 8,7 ha. groen bestempeld als 'foutief gesitueerd'. Dat is 3% van het totale groenareaal. (De in bovenstaande tabel genoemde percentages hebben betrekking op het percentage 'foutief gesitueerd' groen per onderhoudsgroep ten opzichte van het totaal per onderhoudsgroep). Uit bovenstaande tabel kan een globaal beeld van het 'foutief gesitueerd' groen worden gedestilleerd, waarbij duidelijk sprake is van verschillen tussen de beheerzones.

In het algemeen heeft het 'foutief gesitueerd' groen in de zones 1 en 2 onvoldoende 'sierwaarde' c.q. een te lage verzorgingsgraad. Het 'foutief gesitueerd' groen in de zones 3 en 4 heeft onvoldoende 'natuurwaarde' c.q. een te hoge verzorgingsgraad. In de zones 1 en 2 is voor het 'foutief gesitueerd' groen 'intensivering' en in de zones 3 en 4 'extensivering' gewenst.

Uit onderstaande tabel, waarin de totale hoeveelheden 'foutief gesitueerd' zijn weergegeven, is te zien dat 63% in de zones 1 en 2 ligt en 37% in zone 3 en 4.

'foutief gesitueerd' groen per beheerzone

Beheerzone	Hoeveelheid	Percentage van het totaal
1 zeer intensief	8.587 m ²	10%
2 intensief	46.081 m ²	53%
3 matig extensief	31.342 m ²	36%
4 extensief	1.290 m ²	1%
totaal	87.300 m ²	100%

2.2. BEDRIJFSVOERING

• Organisatie

Sinds de privatisering van de buitendienstmedewerkers per 1 oktober 1994 (na het verschijnen van deelnota 1) wordt de uitvoering van alle beheer- en onderhoudswerkzaamheden volledig uitbesteed. De aanlegwerkzaamheden worden al langer uitbesteed.

Dit heeft de nodige organisatorische gevolgen gehad. Alle uitvoerende werkzaamheden worden nu verricht op basis van bestekken en (regie)opdrachten. Het voorbereidingstraject ten behoeve van uitbesteding moet hierdoor meer aandacht krijgen. Minstens zo belangrijk is de omschakeling in toezichthoudende taken. Hierin heeft een duidelijke verschuiving plaats gevonden van begeleiden/initiëren naar toezicht houden, plannen/anticiperen en controleren.

Adequate uitvoering van deze processen door een verdere uitbouw van het groenbeheersysteem (basisinformatie), een nieuwe bestekssystematiek (RAW), het nodige plannings- en sturingsinstrumentarium en het invoeren/inpassen van het nieuwe groenbeheer in de organisatie zullen voortdurend aandacht blijven vragen. Ook het integrale buurt-/wijkbeheer en de daarbij behorende service en dienstverlening moeten adequaat in de processen worden ingebouwd.

• Producten

In onderstaande tabel zijn de producten van de afdeling Groenvoorzieningen, dienst Stadsbeheer, zoals opgenomen in de produktbegroting 1996, weergegeven.

Produktcode
580.10 Openbaar groen
- Overhead
- Grasterreinen*
- Bomen, monumentale bomen, standplaatsverbetering*
- Houtige gewassen*

Produktcode	
	- Struikrozen*
	- Hagen*
	- Kruidachtige gewassen*
	- Plateaux en paden*
	- Water*
	- Terreinmeubilair*
	- Diversen
	- Natuurterreinen en landschappelijke beplanting
	- Kanaalomleggingszone
	- Renovatie en reconstructie*
	- Onderhoud Nieuwe Aanleg
	- Onderhoud Brandevoort
580.15	Volksfeesten
580.30	Gemeentebossen
	- Overhead
	- Bossen
	- Bospark de Warande
580.35	Volkstuinen
580.40	Recreatiegebieden (excl. Berkendonk)
710.90	Graven
720.65	Hondenoverlast
660.40	Speel- en jeugdaccommodaties
570.20	Sportpark en -terrein
	- Overhead
	- Sportterreinen
	Subcentra
	Opbrengsten (-)

* produkten die in deelnota 2 worden opgenomen in de gepresenteerde modellen.

De produkten van de afdeling Groenbeheer, zoals sport (570.20), volksfeesten (580.15), gemeentebossen (580.30), volkstuinen (580.35) en recreatiegebieden (580.40), speel- en jeugdaccommodaties (660.40), graven (710.90) en beperking hondenoverlast (720.65) worden in deze nota buiten beschouwing gelaten. (De totale omvang van de lasten voor de afdeling Groenvoorzieningen bedragen circa 9 miljoen gulden).

• Milieuzorg

De toenemende zorg en aandacht voor het milieu komt ook tot uiting in het huidige en voorgestelde groenbeleid. Het groenbeheer- en onderhoud wordt voortdurend afgestemd op de gewijzigde wettelijke voorschriften. Zo zijn in de afgelopen tijd studies verricht naar alternatieve milieuvriendelijke onderhoudsmethoden, verwerking van vrijkomend afval en het terugdringen van het gebruik van chemische middelen. In het voorgestelde beleid spelen deze factoren dan ook een belangrijke rol.

2.3. KOSTEN

• Financieel kader

De kosten voor het beheer van het stedelijk groen bedragen in huidige situatie ca. 6,6 miljoen gulden. Een nadere specificatie van dit bedrag is weergegeven in onderstaande tabel.

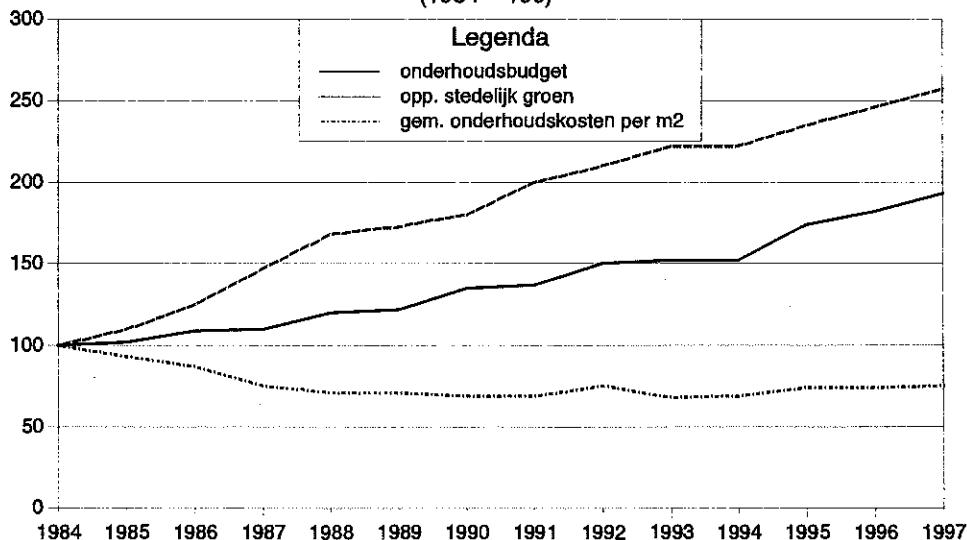
Begroting '96

Overhead	1.482.076
Gras	1.243.700
Bomen	668.600
- bijdrage	2.100
- standplaatsverbetering	12.000
Houtachtige gewassen	2.632.063
Rozen	63.400
Hagen	198.400
Kruidachtige gewassen	82.200
Plateaux	58.500
Water	27.600
Terreinmeubilair	64.520
Diversen	115.200
Speel: overhead	52.760
Speel: uitvoering	85.840
Subtotaal	6.788.959
Opbrengsten	- 151.300
Totaal	6.637.659

In de onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het groenbudget in de afgelopen jaren met behulp van indexcijfers in beeld gebracht. Daaruit blijkt dat de gemiddelde onderhoudsprijs per m² sinds 1993, het jaar waarin de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 is opgesteld, min of meer gelijk is gebleven.

Indexcijfers groenonderhoud 1984 - 1997

(1984 = 100)

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de activiteiten aangegeven, die moeten worden uitgevoerd om de doelstellingen van de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 te realiseren. Daarbij worden keuzemogelijkheden aangegeven.

3.1 REALISATIE PRODUCTEN

De activiteiten om het groenbeleid te realiseren bestaan uit:

- ▶ onderhoud;
- ▶ omvormingen;
- ▶ renovaties en reconstructies.

Onderhoud heeft de eerste prioriteit: instandhouding van het aanwezige groenareaal. Zonder een zekere mate van (basis)onderhoud kan groen niet in stand worden gehouden en treedt op korte of langere termijn functie- en waardeverlies op. In het groenbudget vormen de middelen voor onderhoud dan ook de hoofdmoot.

Omvormingen zijn nodig, wanneer het aanwezige groen niet beantwoordt aan de gestelde eisen ten aanzien van beeld, gebruik of onderhoudsintensiteit (afhankelijk van beheerzone).

Reconstructies en renovaties worden uitgevoerd wanneer de desbetreffende groenvoorziening vervangen moet worden. Voor reconstructies/renovaties, die worden uitgevoerd via het investeringsprogramma (zoals grootschalige herinrichting, stadsvernieuwing e.d.) zijn aparte budgetten beschikbaar (niet ten laste van het groenbudget).

● Onderhoud

Voor het onderhoudsprogramma zijn maatregelpakketten opgesteld en doorgerekend. Deze bestaan uit de uit te voeren onderhoudsmaatregelen, -frequenties en bewerkingpercentages. Dit leidt tot gedifferentieerde eenheidsprijzen per onderhoudsgroep en per beheerzone, die zijn gebruikt bij het bepalen van de onderhoudskosten van de diverse producten. Er is in eerste instantie een tweetal modellen opgesteld en doorgerekend:

- ▶ optimaal model;
- ▶ minimaal model.

In het optimale model zijn alle doelstellingen, zoals die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 zijn gesteld, verwerkt. Met het minimale model worden de doelstellingen ten aanzien van het gewenste (netheds)beeld benaderd, evenwel met gebruik van minder milieuvriendelijke onderhoudsmethoden.

In beide modellen zijn per onderhoudsgroep maatregelpakketten opgesteld voor de verschillende beheerzones.

De maatregelpakketten (per onderhoudsgroep) van de vier beheerzones omvatten o.a.:

- ▶ lagere bewerkingpercentages voor onkruidbestrijding en zwerfvuil verwijderen in houtachtige beplanting in extensieve zones (3 'matig extensief' en 4 'extensief'). De onkruidbestrijding wordt hier uitsluitend in de randen van beplantingen uitgevoerd;
- ▶ geen onderhoud boomspiegels in verharding;

- ▶ minder netheidsonderhoud in houtachtige beplantingen in zone 4 'extensief': uitmaaaien i.p.v. schoffelen en lagere frequenties voor zwerfvuil verwijderen;
- ▶ bemesting van gazons uitsluitend in zone 1 'zeer intensief';
- ▶ geen steken van 'harde' graskanten bij extensieve grasterreinen.

De verschillen in beide modellen bestaan voornamelijk uit:

- ▶ geen gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen in het optimale model;
- ▶ lagere frequenties voor onkruidbestrijding in houtachtige beplanting en (één keer per jaar) gebruik van chemische middelen in het minimale model;

In onderstaande tabel zijn de berekende kosten van beide modellen afgezet tegen het huidige beschikbare groenbudget (begroting '96):

Vergelijking optimaal/minimaal model met begroting '96

	Optimaal model	Minimaal model	Begroting '96
Overhead	1.510.000	1.510.000	1.482.076
Gras	1.278.016	1.248.994	1.243.700
Bomen	772.033	667.534	668.600
- bijdrage	2.100	2.100	2.100
- standplaatsverbetering	15.000	15.000	12.000
Houtachtige gewassen	2.803.494	2.393.502	2.632.063
Rozen	74.842	74.842	63.400
Hagen	256.075	225.692	198.400
Kruidachtige gewassen	48.035	48.035	82.200
Plateaux	58.500	58.500	58.500
Water	25.761	25.761	27.600
Terreinmeubilair	117.020	117.020	64.520
Diversen	120.200	120.200	115.200
Speel: overhead	52.760	52.760	52.760
Speel: uitvoering	78.840	78.840	85.840
Subtotaal	7.212.676	6.630.780	6.788.959
Opbrengsten	156.628	151.673	151.300
Totaal	7.056.048	6.479.107	6.637.659
Vershil t.o.v. begroting '96	+ 418.389	- 158.552	

De berekende kosten van het optimale model zijn f 418.389,00 hoger dan het huidige budget. De berekende kosten van het minimale model zijn f 158.552,00 lager dan het huidige budget. Deze verschillen worden voornamelijk veroorzaakt door het wel of niet gebruikmaken van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen en de consequenties hiervan voor andere maatregelen.

Uit bovenstaande tabel blijkt duidelijk, dat uitvoering van het onderhoud overeenkomstig alle doelstellingen zoals geformuleerd in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 (optimaal model), niet binnen het huidige budget gerealiseerd kan worden.

Uitvoering van het onderhoud volgens het minimale model betekent, dat de doelstellingen t.a.v. milieuvriendelijke onderhoudsmethoden niet gerealiseerd worden.

Het optimale en minimale model worden daarom als 'boven- en ondergrens' gehanteerd. Ze vormen de kaders voor prioriteitsstelling en (beleids)keuzes ten aanzien van het vast te stellen beheerconcept.

● Omvormingen

Volgens het in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 verwoorde beleid, is ca. 8,73 ha groen aan te merken als 'foutief gesitueerd' groen', dat in aanmerking komt voor omvorming.

Voor deze omvormingen zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd.

'foutief gesitueerd' groen wordt omgevormd tenzij:

- ▶ het groen betreft, dat nog niet definitief is ingericht en daarom 'tijdelijk' wordt beheerd. Deze situatie komt onder andere voor op nog niet uitgegeven bedrijventerreinen. Deze groenvoorzieningen zullen bij de definitieve inrichting van de bedrijventerreinen 'vanzelf' worden omgevormd. De kosten daarvan, worden niet bestreden vanuit het groenbudget maar vanuit daarvoor apart beschikbare budgetten (kapitaalswerkzaamheden);
- ▶ het groen betreft, dat is gesitueerd op plaatsen die in de toekomst in aanmerking voor herinrichting of reconstructie. Omvorming van het groen zal worden uitgevoerd bij deze herinrichting of reconstructie. De kosten daarvan, worden bestreden vanuit de daarvoor beschikbare budgetten;
- ▶ het 'uitzonderingen' betreft. Dit zijn situaties waarin de huidige situatie wordt gehandhaafd omdat de specifieke ligging of functie dit vereist of situaties waarin omvorming technisch niet uitvoerbaar is.

Groen dat 'foutief is gesitueerd' wordt onderhouden volgens een 'basispakket', dat is gebaseerd op instandhouding van het groen totdat omvorming plaats vindt.

In onderstaande tabel zijn de hoeveelheden 'foutief gesitueerd' weergegeven, waarbij onderscheid is gemaakt tussen om te vormen groen, op termijn om te vormen groen en groen dat met behulp van onderhoud met een 'basispakket' in de huidige vorm wordt gehandhaafd.

Om te vormen groen per beheerzone

		'foutief gesitueerd'	om te vormen	om te vormen op termijn	totaal om te vormen	vooral nog te handhaven met basispakket
1 zeer intensief	m ²	8.587	3.192	550	3.742	4.845
2 intensief	m ²	46.081	14.494	0	14.494	31.587
3 matig extensief	m ²	31.342	5.620	0	5.620	24.217
4 extensief	m ²	1.290	0	0	0	1.290
totaal	m²	87.300	23.306	550	23.856	61.639

Uit deze tabel blijkt dat van de 8,7 ha 'foutief gesitueerd' groen 2,4 ha. in aanmerking komt voor omvorming. Dit is 27% van het areaal 'foutief gesitueerd' groen en 0,7% van het totale groenareaal.

De investeringskosten voor deze omvormingen worden geraamd op ca.

f 400.000,00 (prijsspeil 1996).

Uitgaande van een looptijd van de investering van 20 jaar zal in de onderhoudsbeegroting hiervoor jaarlijks een bedrag van f 40.000 aan kapitaalslasten moeten worden opgenomen (annuïteit 8% rente).

Omdat er meer omvormingen in beheerzone 1 en 2 dienen te worden uitgevoerd dan in zone 3 en 4 (1,8 ha. tegenover 0,6 ha.) kan verwacht worden, dat de omvorming een verhoging van de toekomstige onderhoudskosten tot gevolg hebben. Uitgangspunt bij de omvormingen is, dat er naar wordt gestreefd om de toekomstige onderhoudskosten gelijk te houden aan de huidige. Deze doelstelling zal niet altijd haalbaar zijn. Oplossingen zullen met name worden gezocht in 'beheergericht ontwerpen', waarmee de toekomstige onderhoudskosten positief kunnen worden beïnvloed. Voorts kan het correctieve onderhoud, dat bij 'foutief gesitueerd' groen uitgevoerd dient te worden, na omvorming achterwege blijven.

Per saldo kan, door met name het achterwege blijven correctief onderhoud, mogelijk een lichte besparing op de onderhoudskosten worden bereikt van ca. f 4.000 per jaar.

Overigens is er een duidelijk aanwijsbare reden, waarom er bij de voorgestelde omvormingen slechts zeer beperkt op de toekomstige onderhoudskosten meer kan worden bespaard. De omvormingen die substantiële besparingen op de onderhoudskosten opleveren, zijn al in de afgelopen jaren uitgevoerd teneinde de toenmalige bezuinigingen op de onderhoudskosten van groen te realiseren.

De omvormingen in extensieve zones, die nu plaats moeten vinden, kunnen in dat verband als 'restant' worden aangemerkt. De omvormingen in intensieve zones komen voort uit wezenlijk ander beleid: afstemming van het groen op een zonering vanuit doelstellingen ten aanzien beeldkwaliteit en onderhoudsstrategie.

• **Reconstructies/renovaties**

Groen heeft een beperkte levensduur (gemiddeld ca. 20 à 30 jaar), en moet op den duur vervangen worden. Veiligheid, beeld maar ook onderhoud (onevenredig hoge onderhoudinspanning bij 'versleten' groen) zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Voor reconstructies/renovaties moeten derhalve voldoende middelen beschikbaar zijn. Deze bestaan uit:

- ▶ het budget 'groot onderhoud groenvoorzieningen' ter grootte van ca. 4% van onderhoudsbudget;
- ▶ afstemming van reconstructies en renovaties van groen op herinrichtingen of groot onderhoud riolering/wegen zodat de effectiviteit wordt vergroot, overlast voor bewoners wordt verminderd en de desbetreffende budgetten voor groen worden benut;
- ▶ het in het bomenfonds op te bouwen budget ('overwaarde' bij schadevergoeding bomen) ten behoeve van vervanging, wettelijke aansprakelijkheid, subsidie/bijdrage onderhoud monumentale bomen en onderhoud van bomen van de hoofdstructuur.
- ▶ middelen die vanuit exploitaties worden doorgesluisd naar het groenbudget (m.n. aanleg van groen).

• **Milieuzorg**

De stijgende kosten als gevolg van verwerking van groenafval en milieuvriendelijker (en duurder) onderhoudsmethoden zijn, voor zover het huidige budget dit toelaat, in het voorgestelde beleid verwerkt. Het gevolg geven aan wettelijke voorschriften heeft daarbij als vanzelfsprekend eerste prioriteit.

3.2. AANWENDING KEUZERUIMTE

Omdat niet alle gestelde doelen optimaal gerealiseerd kunnen worden binnen het huidige beschikbare groenbudget (begroting '96), zijn keuzes noodzakelijk. Hierbij moet rekening worden gehouden met een minimum voor zowel onderhoud, omvorming als reconstructies/renovaties. Dit zijn de maatregelen die noodzakelijk zijn, om het groen duurzaam in stand te houden en functiebehoud te garanderen. Voorts wordt bij de keuze voor het beheerconcept een prioriteitsstelling in onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties gehanteerd.

Onderstaand zijn de keuzemogelijkheden aangegeven voor onderhoud, omvormingen en reconstructies.

• **Onderhoud**

Voor het onderhoud kan worden gekozen voor een optimaal en een minimaal model of combinatie van die twee.

Het optimale model houdt in:

- ▶ chemie-vrij beheer;
- ▶ een hogere verzorgingsgraad;
- ▶ hogere kosten.

Het minimale model houdt in:

- ▶ gebruik van chemische middelen;
- ▶ een lagere verzorgingsgraad;
- ▶ lagere kosten.

De keuzes hebben vanzelfsprekend betrekking op de afweging van resultaat en kosten. De twee modellen vormen de boven- en ondergrens, en zijn binnen het beschikbare budget en de gestelde doelstellingen niet haalbaar c.q. aanvaardbaar. Gekozen moet daarom worden voor een combinatie van beide modellen.

● **Omvormingen**

Bij omvormingen zijn er keuzemogelijkheden ten aanzien van:

- ▶ de fasering c.q. planning van de omvormingen;
- ▶ omvormingen die een intensivering van het onderhoud tot gevolg hebben (in beheerzone 1 en 2) en omvormingen die een extensivering van het onderhoud tot gevolg hebben (in beheerzone 3 en 4).

Ten aanzien van de planning en uitvoering van de omvormingen geldt:

- ▶ het groenbudget is niet toereikend om alle omvormingen direct uit te voeren;
- ▶ omvormingen, die extensivering tot gevolg hebben, leveren middelen op, die aangewend kunnen worden voor de financiering van de omvormingen;
- ▶ omvormingen, die intensivering tot gevolg hebben, hebben hogere toekomstige onderhoudskosten tot gevolg;
- ▶ omvormingen zijn meer of minder urgent: er is een duidelijk onderscheid te maken in omvormingen, die op korte of op langere termijn plaats moeten vinden.
- ▶ onderhoud van 'foutief gesitueerd' groen (totdat het groen wordt omgevormd) op basis van het 'basispakket', zal op langer termijn ten koste gaan van het beeld en kan niet gepland (correctief) onderhoud tot gevolg hebben.

Ten aanzien van verhoging of verlaging van de toekomstige onderhoudskosten van het omgevormde groen geldt:

- ▶ eenzijdig omvormingen (door uitsluitend omvormingen uit te voeren, die leiden tot een besparing op toekomstige onderhoudskosten) heeft een 'verschraling' van het groen(beeld) tot gevolg die niet wenselijk of aanvaardbaar wordt geacht.
- ▶ het budget-neutraal houden van het toekomstige onderhoud van omgevormd groen in de zeer intensieve en intensieve beheerzones, kan leiden tot 'verschraling' van het groen(beeld). Voorshands wordt aangenomen, dat dit door 'beheergericht ontwerpen' (en 'ontwerpgericht beheren') kan worden voorkomen.

Omvormingen moeten worden gezien als noodzakelijke investeringen in het groen, die er toe leiden dat beeld en onderhoudsintensiteit optimaal wordt afgestemd op de functie en het gebruik van het groen in de desbetreffende zone.

● **Renovatie/reconstructie**

De keuzemogelijkheden voor reconstructies/renovaties zijn vanwege technische randvoorwaarden beperkt. Zoals in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 is aangegeven, is voor de uitvoering van noodzakelijke renovaties/reconstructies jaarlijks een bedrag ter grootte van 4% van het onderhoudsbudget benodigd (budget 'groot onderhoud groenvoorzieningen').

Een lager budget betekent, dat het groen geacht wordt 'langer mee te gaan'. In de praktijk betekent dit:

- ▶ uitstel van vervangingen/renovaties (op basis van prioriteitsstelling);
- ▶ achteruitgang van (beeld)kwaliteit en functionaliteit;
- ▶ stijgende beheerskosten voor groen, door een verminderde kwaliteit (vitaliteit) en functionaliteit (herstel shades, vernielingen etc.)

De hoogte van het budget 'groot onderhoud groenvoorzieningen' is overigens mede gebaseerd op uitvoering van renovaties/reconstructies in het kader van het investeringsprogramma (herinrichtingen e.d.), het 'bomenfonds' e.d. Eventuele wijzigingen hieromtrent, hebben gevolgen voor het benodigde budget.

● Keuzematrix

Onderstaand zijn de keuzemogelijkheden ten aanzien van onderhoud, omvormingen en reconstructies schematisch afgezet tegen de doelstellingen en toetsingskaders zoals die zijn geformuleerd in de Kademota Groenbeheer deelnota 1.

De doelstelling van het groenbeleid is 'handhaven of verhogen van de leefbaarheid van de gebouwde omgeving'. Daarbij staat 'duurzaamheid' en 'ruimtelijke kwaliteit' centraal. Een en ander is uitgewerkt in een drietal toetsingskaders:

- ▶ ecologisch toetsingskader;
- ▶ ruimtelijk-functioneel toetsingskader;
- ▶ financieel toetsingskader.

In onderstaande matrix zijn deze toetsingskaders geconcretiseerd in de volgende toetsingscriteria:

- ▶ bijdrage aan milieuzorg/ecologie;
- ▶ bijdrage aan beeldkwaliteit/functionaliteit;
- ▶ bijdrage aan duurzaamheid

De waardes geven aan of er bij de desbetreffende keuze sprake is van 'meerwaarde' ten opzichte van de huidige situatie.

Keuzematrix/toetsingscriteria

Keuze-optie	Toetsingscriteria		
	milieuzorg/ ecologie	beeldkwaliteit/ functionaliteit	duurzaamheid
Onderhoud			
- Optimaal model	ja	ja	neutraal
- Minimaal model	nee	nee	neutraal
Omvormingen	neutraal	ja	ja
Reconstructies	neutraal	ja	ja

3.3 PRIORITEITSSTELLING

Prioriteitsstelling in activiteiten vindt plaats op basis van de doelstellingen, zoals die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 zijn geformuleerd. Kort samengevat: zijn de doelstellingen t.a.v. milieu/ecologie, beeldkwaliteit/functionaliteit en duurzaamheid gelijkwaardig of wordt aan één of meer van de doelstellingen een groter gewicht toegekend.

Uit de keuzematrix blijken de volgende verbanden tussen doelstellingen en activiteiten:

- ▶ Indien *milieu/ecologie* prioriteit heeft, is *onderhoud* het belangrijkste;
- ▶ Indien *beeldkwaliteit/functionaliteit* prioriteit heeft, zijn *omvormingen* en *onderhoud* het belangrijkste;
- ▶ Indien *duurzaamheid* prioriteit heeft, zijn *renovaties/reconstructies* het belangrijkste.

4. Eindbalans

Met dit hoofdstuk wordt de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 afgerond. Centraal staat de keuze van het te voeren beheerconcept en de consequenties ten aanzien van doelstellingen en kosten.

Door middel van analyse van de verschillende varianten worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen bestaan uit aandachtspunten voor het toekomstige groenbeleid en een voorstel dat in de (produkt)begroting '98 zal worden verwerkt.

4.1. ANALYSE

Op basis van de genoemde keuzemogelijkheden ten aanzien van *onderhoud* en *omvormingen*, kunnen voor het vast te stellen beheerconcept vier basisvarianten worden aangegeven:

- ▶ onderhoud volgens optimaal model met omvormingen (1);
- ▶ onderhoud volgens optimaal model zonder omvormingen (2);
- ▶ onderhoud volgens minimaal model met omvormingen (9);
- ▶ onderhoud volgens minimaal model zonder omvormingen (10);

De eerstgenoemde basisvariant is te beschouwen als 'maximum' (bovengrens); de laatstgenoemde basisvariant als 'minimum' (ondergrens).

Er zijn verschillende varianten denkbaar, waarin de doelstellingen voor *onderhoud* en *omvormingen* gedeeltelijk worden gerealiseerd.

Daarbij kan ook de omvang van *renovaties* en *reconstructies* variabel worden gesteld.

De onderscheiden varianten voor het beheerconcept stedelijk groen overeenkomstig Kadernota Groenbeheer deelnota 1 en 2 zijn als volgt:

Varianten beheerconcept

Variant	Onderhoud	Omvormingen	Reconstructie/-renovatie
1	Optimaal model	ja	ja
2	Optimaal model	nee	ja
3	Optimaal model	nee	nee
4	1/2 Minimaal - 3/4 Optimaal model	ja	ja
5	1/2 Minimaal - 3/4 Optimaal model	gedeeltelijk	ja
6	1/2 Minimaal - 3/4 Optimaal model	nee	ja
7	1/2 Minimaal - 3/4 Optimaal model	ja	gedeeltelijk
8	1/2 Minimaal - 3/4 Optimaal model	gedeeltelijk	gedeeltelijk
9	Minimaal model	ja	ja
10	Minimaal model	nee	ja

In de 'scoretabel' zijn de effecten en kosten van de tien varianten schematisch gepresenteerd. De effecten zijn daarbij uitgedrukt in percentages. Deze waarden zijn indicatief (de effecten zijn niet cijfermatig meetbaar) en dienen uitsluitend als middel om het effect van de maatregelen enigszins aan te kunnen geven.

SCORETABEL KADERNOTA GROENBEHEER - DEELNOTA 2

	Toetsingscriteria			
	Milieuzorg Ecologie % areaal	Beeldkwaliteit Functionaliteit % optimaal + % omvormen	Duurzaamheid % reconstructies	Kosten min. dfl.
Variant 1	100	100	100	7,36
Variant 2	100	50	100	7,32
Variant 3	100	50	0	7,06
Variant 4	66	83	100	6,88
Variant 5	66	66	100	6,87
Variant 6	66	33	100	6,84
Variant 7	66	83	71	6,80
Variant 8	66	66	71	6,79
Variant 9	0	50	100	6,78
Variant 10	0	0	100	6,74

De volgende uitgangspunten zijn daarbij gehanteerd:

- De percentages geven aan, in hoeverre de doelstelling van de Kadernota Groen deelnota 1 worden gerealiseerd;
- Het percentage voor 'milieuzorg en ecologie' voor de varianten 4 tot en met 8 (beheerzones 1 en 2 onderhoud conform 'minimaal model'; beheerzones 3 en 4 overeenkomst conform 'optimaal model') van 66% komt voort uit het areaal van de beheerzones 3 en 4 (66% van het totale groenareaal);
- Het percentage voor 'beeldkwaliteit en functionaliteit' komt voor de helft voort uit netheidsonderhoud (minimaal/optimaal model) en voor de helft uit omvormingen. Voorbeeld: (83% voor variant 3 komt voort uit: 50% als gevolg van omvormingen en 33% als gevolg van optimaal onderhoud),

4.2 CONCLUSIES

Uit de scoretabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- ▶ Realisatie van alle doelstellingen ten aanzien van onderhoud, omvormingen en renovaties/reconstructies, zoals die in de Kadernota Groenbeheer deelnota 1 zijn bepaald, kunnen niet binnen het huidige budget worden gerealiseerd (variant 1);
- ▶ Voor onderhoud conform het 'optimale model' is het huidige budget niet toereikend (variant 1 t/m 3).
- ▶ Binnen het beschikbare budget is een variant mogelijk waarbij de doelstellingen voor onderhoud, omvormingen en reconstructies/renovaties in gelijke mate gedeeltelijk worden gerealiseerd (variant 8);
- ▶ Bij de overige varianten binnen het huidige budget worden de doelstellingen ten aanzien van milieuzorg en ecologie niet gehaald (variant 9 en 10).

Binnen de huidige doelstellingen en randvoorwaarden ten aanzien van beschikbare middelen, is uitvoering van het beheer en onderhoud van het stedelijke groen conform variant 8: *'Onderhoud in beheerzone 1 en 2 conform het minimale model, onderhoud in beheerzone 3 en 4 conform het optimale model, gedeeltelijke uitvoering van omvormingen en een gedeeltelijke invulling van het budget 'groot onderhoud groenvoorziening' het meest aangewezen.*

De keuze voor deze variant wordt in grote mate bepaald door het beschikbare budget. Gesteld kan worden, dat de ruimte van het beschikbare budget in het voorgestelde beheerconcept voor 1997 optimaal wordt benut. Dat hiermee de gestelde doelstellingen niet volledig gerealiseerd kunnen worden, is een belangrijk signaal voor het beleid op middellange termijn.

De resultaten van de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 vormen daardoor het vertrekpunt voor verdere beleidsontwikkeling- en concretisering. Milieuzorg/ecologie, beeldkwaliteit/functionaliteit en duurzaamheid staan daarbij centraal.

4.3 AANBEVELINGEN

Op grond van de analyse van de verschillende varianten, wordt in de Kadernota Groenbeheer deelnota 2 de volgende aanbeveling gedaan:

- ▶ het onderhoud uit te voeren, conform:
  - het optimale model in de beheerzones 3 'matig extensief' en 4 'extensief';
  - het minimale model in de beheerzones 1 'zeer intensief' en 2 'intensief'.
- ▶ middelen te reserveren voor gedeeltelijke uitvoering van de omvormingen;
- ▶ middelen te reserveren in het jaarlijkse onderhoudsbudget 'groot onderhoud groenvoorzieningen' ter grootte van 3%;
- ▶ de ingezette beleidslijnen zoals het 'bomenfonds' en 'particuliere participatie' voort te zetten en zonodig nader uit te werken.

Onderstaand is de verdeling van het budget bij het voorgestelde beheerconcept afgezet tegen de begroting '96:

Vergelijking budgetten beheerconcept '97 met begroting '96

	Beheerconcept '97	Begroting '96	Vershil
Onderhoud	6.574.940	6.637.659	- 62.719
Omvormingen	30.000	0	30.000
Reconstructie/renovaties	183.419	150.700	32.719
Totaal	6.788.359	6.788.359	0

Met deze variant worden de doelstellingen ten aanzien milieuzorg/ecologie, beeldkwaliteit/functionaliteit en duurzaamheid gedeeltelijk bereikt:

- ▶ ca. 66% van het groenareaal wordt zonder chemische onkruidbestrijdingsmiddelen onderhouden;
- ▶ de meest urgente omvormingen worden uitgevoerd;
- ▶ voor renovaties/reconstructies worden middelen in het fonds 'groot onderhoud groenvoorzieningen' gereserveerd. In de praktijk zal (op langere termijn) blijken of dit fonds toereikend is om tijdig de nodige vervangingen uit te voeren.

In bijlage 3 is het budget overeenkomstig het voorgestelde beheerconcept '97 gespecificeerd naar beheerzones. Met de gehanteerde opzet en het geautomatiseerde groenbeheersysteem zijn gedetailleerde eenheidsprijzen per onderhoudsgroep en beheerzone beschikbaar. Deze kengetallen zullen worden gehanteerd bij o.a. de beheerparagraaf bij kredietramingen en exploitatieberekeningen.

Bijlage 1: Publieke Participatie

In de Kadernota Groenbeheer: deelnota 1 zijn drie vormen van publieke participatie geïntroduceerd:

1. Sociale adoptie

Hierbij kan, **in aanvulling** op het door de gemeente uitgevoerde beheer, door omwonenden onderhoud worden uitgevoerd, e.e.a. zonder dat hier een vergoeding tegenover staat.

2. Financiële adoptie

Met omwonenden kan een, van de vastgestelde beheerzone, **afwijkend** beheerniveau worden afgesproken en door de gemeente worden uitgevoerd. De (meer)kosten hiervan dienen de betrokkenen voorafgaand te betalen.

3. Integrale adoptie

Onder bepaalde voorwaarden kan het onderhoud **integraal worden overgedragen** aan omwonenden en/of (wijk)verenigingen. Alle niet beheersgerichte werkzaamheden kunnen onder voorwaarden worden overgedragen, waarbij een vergoeding van gemeentewege verstrekt kan worden.

Nu het groenbeleid, zoals voorgesteld in Kadernota 1, verder is geconcretiseerd bij de Kadernota Groenbeheer: deelnota 2, kunnen de 'spelregels' verder worden uitgewerkt.

Voorwaarden die bij publieke participatie, in welke vorm dan ook, gelden, zijn:

- onderhoud dient plaats te vinden binnen de uitgangspunten en uitwerking van de Kadernota Groenbeheer (geen chemische onkruidbestrijding door derden: waar mogelijk hergebruik plantsoenafval, etc.);
- basis voor wederzijdse kostenvergoedingen wordt gevormd door de eenheidsprijzen welke bepaald zijn bij de, in deelnota 2, vastgestelde beheervariant;
- de voorkeur gaat uit naar werkzaamheden welke een opwaardering van het onderhoud tot gevolg hebben (veelal aanvullend op maatregelen uitgevoerd door de gemeente);
- initiatiefnemers moeten worden aangemoedigd een zo breed mogelijk 'draagvlak' te zoeken (consensus tussen omwonenden, samenwerking met omwonenden en (wijk)verenigingen);
- door het brede draagvlak zal de continuïteit beter gegarandeerd worden;
- de publieke participatie zal niet mogen leiden tot een versnippering van groenvoorzieningen; gestreefd wordt om te komen tot afgeronde eenheden van bepaalde (minimale) omvang, waardoor de groenvoorzieningen met participatie duidelijk kan worden onderscheiden van de rest;
- de inrichting van het groen mag in principe niet worden gewijzigd, aangevuld of verwijderd; enkel met uitdrukkelijke toestemming van de gemeente zijn 'groene' aanvullingen toegestaan;
- het 'openbare karakter' van het groen moet worden gehandhaafd (geen bouwsels, hekken, etc.);
- de wederzijdse afspraken zullen worden vastgelegd in een zgn. 'onderhoudsovereenkomst', waarbinnen ook aansprakelijkheden, schaderegelingen, ed. een plaats krijgen.

Per geval zal, afhankelijk van locatie, inrichting en (on)mogelijkheden van de participant, maatwerk nodig zijn om tot afspraken te komen.

Inmiddels zijn op meerdere locaties reeds omwonenden binnen diverse vormen van participatie actief.

Bijlage 2: Communicatie

Bij de invoering van het gedifferentieerd groenbeheer, volgens de variant zoals wordt voorgesteld in de Kadernota Groenbeheer, deelnota 2, is het noodzakelijk dat dit gepaard gaat met de nodige voorlichting. Deze voorlichting moet plaats vinden richting de inwoners van Helmond maar ook richting de gemeentelijke organisatie.

De voorlichting moet gericht zijn op:

- het aangeven van de redenen waarom het nieuwe groenbeheer wordt ingevoerd;
- verduidelijken van de wijze waarop dit wordt ingevoerd;
- het inzichtelijk maken van de gevolgen voor de inwoners van Helmond en, intern gericht, voor de gemeentelijke organisatie en
- het hiermee verkrijgen van begrip en 'draagvlak'.

Bij de keuze voor de voorgestelde variant 8 zal het nieuwe groenbeheer geen radicale omwenteling betekenen ten opzichte van de huidige situatie. Het zal leiden tot een betere afstemming van beheer en onderhoud van het groen in relatie tot ligging en functie ervan.

Daarom is een uitgebreide, alles omvattende, intensieve en kostbare voorlichtingscampagne niet noodzakelijk om het nieuwe groenbeheer te laten slagen.

Binnen de mogelijkheden van het hiertoe aanwezige budget zal voorlichting door de afdeling Groenvoorzieningen i.s.m. het bureau Voorlichting op bv. de volgende wijze kunnen plaatsvinden:

- algemene informatie via gemeente rubriek in Traverse (evt. in meerdere 'afleveringen' en/of gekoppeld aan specifieke uitvoeringsmomenten);
- uitgebreide informatie in een, nog samen te stellen folder bundelen t.b.v. verspreiding (via bureau Voorlichting, aan briefschrijvers, geïnteresseerden, maatschappelijke organisaties, etc.) en eventueel wijkgericht toelichten;
- toezending Kadernota (deelnota 1 en 2) aan Klankbordgroepen, zowel ter kennisname als, vergezeld van folder, ter inzage via de B.I.P.'s;
- specifieke voorlichting richting aannemers en ingenieursbureaus welke in het vakgebied voor de gemeente Helmond werkzaam zijn.

Binnen de gemeentelijke organisatie zal informatievoorziening kunnen bestaan uit:

- toezending Kadernota (deelnota 1 en 2) aan Dienst (hoofden) met het verzoek dit binnen de afdelingen te laten circuleren;
- algemene informatie via bv. Info-intern;
- specifieke voorlichting aan afdelingen/bureaus welke direct relatie hebben met het werkgebied.

Bijlage 3: Budget beheerconcept '97 gespecificeerd naar onderhoudsgroep en beheerzone

Hoeveelheden/kosten per onderhoudsgroep

	hoeveelheden	kosten per eenheid	
		kosten excl. overhead/opbrengsten	
Overhead		1.510.000	
Gras	2.016.210 m ²	1.241.125	0,62
Bomen	43.144 st	712.509	16,51
Hotachtige gewassen	983.354 m ²	2.459.098	2,50
Rozen	5.451 m ²	74.842	13,73
Hagen	39.634 m ²	228.060	5,75
Kruidachtige gewassen	3.836 m ²	48.035	12,52
Plateaux en paden	94.324 m ²	58.500	0,62
Water	88.806 m ²	25.761	0,29
Terreinmeubilair		117.020	
Diversen	129.447 m ²	120.200	0,93
Speelgelegenheden	2.935 m ²	131.600	44,84
	3.363.997 m ²	6.726.750	
Opbrengsten	-	151.810	
			incl. overhead/opbrengsten
Totaal	3.363.997 m ²	6.574.940	1,95

Hoeveelheden/kosten per beheerzone

beheerzone	oppervlakte	kosten	kosten per eenheid	
				inclusief overhead/opbrengsten
1 Zeer intensief	51.550 m ² f	193.974		3,76
2 Intensief	1.079.944 m ² f	2.947.914		2,73
3 Matig intensief	1.586.700 m ² f	2.792.227		1,76
4 Extensief	645.803 m ² f	523.804		0,81
	3.363.977 m ² f	6.457.920		
Verharding	- m ² f	117.020		
Totaal	3.363.977 m ² f	6.574.940		1,95

'Oranjewoud', raad en daad op maat!

'Oranjewoud', in 1951 opgericht, is één van de grootste onafhankelijk en multidisciplinair opererende ingenieursbureaus in Nederland. Het bureau levert, tegen een concurrerende prijs, kwalitatief hoogwaardige diensten op het brede terrein van infrastructuur, natuur en landschap, vrijetijdsvoorzieningen, milieu, bouw en vastgoed zaken.

Van de lokale tot de landelijke overheid, van handel tot industrie, van midden- en kleinbedrijf tot multinational, van non-profit sector tot particulier: alle opdrachtgevers zijn belangrijk.

De diensten variëren van onderzoek, (beleids)advisering, planvorming, projectvoorbereiding en directievoering tot en met realisatie, beheer en onderhoud. Al naar gelang de wens van de opdrachtgever verzorgt 'Oranjewoud' één specifiek gedeelte, een combinatie van meerdere onderdelen, of het gehele traject.

'Oranjewoud', sterk in teamwerk

'Oranjewoud' beschikt over 1700 ervaren, goed opgeleide en enthousiaste medewerkers, met verantwoordelijkheidsgevoel naar opdrachtgever en collega. Nuchtere vakmensen, flexibel en marktgericht in aanpak en met gevoel voor kwaliteit in dienstverlening en samenwerking.

'Oranjewoud', altijd binnen handbereik

'Oranjewoud' speelt alert in op ontwikkelingen en veranderingen, of deze zich nu voordoen in de samenleving of in de techniek. 'Oranjewoud' staat dicht bij de opdrachtgever. In letterlijke zin zelfs: naast de landelijke afdelingen Ruimte & Milieu en Grondzaken & Vastgoedadvisering opereren vijf volledig geoutilleerde vestigingen slagvaardig, efficiënt en effectief in de verschillende regio's. Kennis van lokale omstandigheden en inzicht in landelijke ontwikkelingen zijn dus altijd binnen handbereik.

Tevens vestigingen in: Groningen, Assen, Stadskanaal, Jisp, Heinkenszand en Lomm

~gekopieerd op chloorvrij gebleekt papier~

Hoofdkantoor

Kon. Wilhelminaweg 1/11
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
Telefoon: (0513) 63 45 67
Telefax: (0513) 63 33 53

District Noord

Kon. Wilhelminaweg 1
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
Telefoon: (0513) 63 45 67
Telefax: (0513) 63 33 53

District Oost

Keulenstraat 3
Postbus 321
7400 AH Deventer
Telefoon: (0570) 67 94 44
Telefax: (0570) 63 72 27

District Midden

Wisselweg 1
Postbus 10044
1301 AA Almere-Stad
Telefoon: (036) 539 64 11
Telefax: (036) 533 81 89

District West / Landelijke afdeling Ruimte & Milieu

Rivium Quadrant 1
Capelle a/d IJssel
Postbus 8590
3009 AN Rotterdam
Telefoon: (010) 447 77 44
Telefax: (010) 447 77 47

District Zuid / Landelijke afdeling Grondzaken & Vastgoedadvisering

Beneluxweg 7
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
Telefoon: (0162) 48 70 00
Telefax: (0162) 45 11 41

Kantoor Maastricht

Markt 27
6211 CJ Maastricht
Telefoon: (043) 328 88 00
Telefax: (043) 328 88 88

